

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

Quæ notanda videantur in eadem Erasmi interpretatione, Cap. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

Qua in eadem Erasmi interpretatione notanda videantur in reliqua 15.

Capita eiusdem libri.

CAP. XI.

HOC capite prosequemur quæ superiore sunt à nobis inchoata: eaque tantum notabimus quæ Basilij sensum aut inuertunt, aut non satis aptè expriment. Neque enim in his libris mihi propositum est, vel leuissimas qualque uoculas excutere. Id enim esset immensi operis; ac Lectoribus, ni fallor, iniucundi. Cap. 16. Ita in intelligibili gubernatione impossibile est illam infirmitiam manere vitam absque spiritu. G. ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῆς νοητικῆς Διακοσμώσεως ἀμήχανον πλὴν ἐν θεοῖς ἐκείνῳ Διαμείναι ζῶντι ἀνευ τοῦ πνεύματος .i. Sic etiam in eo ordine, qui animo tantum ac ratione intelligitur (hoc est in Angelis) impossibile est piam illam ac sanctam vitam permanere citra Spiritum sanctum. νοητικῆς Διακοσμώσεως; idem quod θεάντια δυνάμεις .i. Angeli. Videturque Basilius hoc uocabulum mutuatus à Dionysio Areop. in cælest. Hierarch. Infra, attamen aliquo pacto uideretur adesse semel consignatis. G. ἐσφραγισμένοις .i. baptisatis. Idem hoc loco uox hæc significat. Cap. 17. uerbo tantum intelligibilem λόγῳ .i. ratione. Non multo post, prolixius quam ut huic conueniat festinationi, G. μακρότερον ἢ καὶ πλὴν παρεῖσαν ὁρμῶν .i. longius quam pro præsentis instituto. Cap. 18. Alij uerò, qui cæteris in rebus nihil immutant, &c. Multa hoc loco peccat interpres, quæ, ne prolixus sim, non enumero. Græca autem sic habent: οἱ γὰρ ἐδεδόξεν τῶν ἄλλων ἐκ τῆς ἀριθμῆς παραθήκης ἀλλοιοῦσθαι, ἔπειτα ἐπὶ τῆς θείας φύσεως ἐλαβούντων τὸν ἀριθμὸν, μὴ δὲ αὐτῶν τῆς ὀφειλομένης τῶν ὀρθῶν κλημάτων πρὸς τὸ μέτρον, &c. id est: qui quidem, cum nulla omnino res alia ob numeri accessionem immutetur, tamen in diuina natura numerum metuunt, ne scilicet per eum honoris Paracletio debiti modum excedant. At, o sapientissimi, maxime quidem supra numerum sint ea quæ intellectu comprehendendi nequeunt: quemadmodum prisca Hebræorum pietas, peculiaribus quibusdam notis ineffabile Dei nomen exprimebat, ita nimirum eius supra res omnes eminentiam indicans. Quod si etiam numerum adhibere opus est, at certè nequaquam per eum uersurè deprauidanda est ueritas. Aliquanto post, quantum par est, solitarium à rebus compositis ac multitudinem habentibus abesse. G. ὅσον εἰκὸς τὸν μοναδικὸν τῆς συστηματικῶν .i. quantum probabile est singularem numerum à compositis distare. Et proximè, sed os Dei maiestas. G. καὶ τὸ σῶμα θεοπαρεπὸς .i. & os, ut diuinitati consentaneum est, intelligi debet. Mox, natura generabilis. G. γεννητή .i. generata. Ibidem, in sua magnitudine incomprehensibilem. G. ἐν τῷ μεγέθει αὐτῆς ἀσπασίτητον .i. in sua magnitudine reuelans. Erasmus ita uertit, quasi esset ἀκατάληπτον: sed malè. Cap. 19. quòdque in beatitudine nihil desiderant uirtutes. G. τὸ ἐν μακαριότητι ἀσπασίτητον .i. beatitudinis perpetuitas. De Angelis loquitur. Paulo post, à terrena mortali que uita. G. ἐμπαθῆς, turbulentis affectibus obnoxia. Mox, Num hæc sunt humilis aut aspernandi uerba? G. κατεπιχρῶτος, trepidi ac metu consternati. Non longè hinc, Quin & interpellat, inquit, pro nobis. Itaque, quantum supplex est infra beneficij authorem, tantum spiritus iuxta dignitatem excidit à Deo. G. ἀλλὰ καὶ ἐπιτιγχνεῖ, φησὶν, ὑπὸ ἡμῶν, ὡς ὅταν οἰκέτης τῆς εὐεργετίας λείπεται, ποσὸν τὸ πνεῦμα καὶ τῆς ἀξίας ἀσπασίτωκε τῆς θεῆς .i. At, inquit, etiam pro nobis interpellat. Ac proinde quantum is qui supplex est, beneficij authore inferior est, tantum quoque Spiritus ratione dignitatis à Deo excidit. Et paulo post, Ideò pia ac diuina gloria illum mulctabis. G. τῆς ἐνεκαὶ πλὴν ὡς ἐστὶν καὶ θεῖαν δόξαν ὡς ἐστὶν ζήμιωθῆς .i. idèd pia ac religiosa de eo fide senten-

tiâque multaberis. Cap. 20. excutiunt seruitutem. G. ἀφωιάζετε, imperium detrectant. Neque enim Dei seruitutem quicquam excutere potest. Cap. 21. Euanescent lucernæ Solis aduentu. G. ἀρηροσιν .i. superuacaneæ sunt. Cap. 22. collaudatis discipulis, quod mundæ essent vitæ. G. μαρτυρήσας τοῖς μαθηταῖς .i. cum hoc discipulis testimoniū dedisset, &c. Cap. 24. plebeius homo. G. ὁ κοινός, quilibet homo. Mox, in donis ad obedientiam conferentibus. G. ἐν ταῖς εἰς τὸ ὑπήκοον χάρισιν .i. in beneficiis erga subiectos. Paulo post, in Dei laudibus. G. ἐν ταῖς ὑπὲρ χριστοῦ δόξολογίαις .i. in defensionibus pro Christo. Ibidem, Esse qui hæc omnia neglexerint, & ignorata communionem, quæ est in omnibus Patri & Filio, distrahant Spiritum, nescio an quispiam sancti Spiritus particeps conficturus sit. G. ταῦτα πάντα παρελθόντας, καὶ ἂν ἐν πασι κοινονίας ὁμιλοῦμεν, ἀπὸ πατρὸς ἔστι δὲ ἀφ' αὐτοῦ, οὐκ οἶδ' εἴτις μέτοχος πνεύματος ἀγίου σωθήσεται .i. His omnibus neglectis, communionemque ea, quam in omnibus rebus habet, obliuione transmissâ, à Patre & Filio eum distrahente, haud scio an quisquam Spiritus particeps vnquam assensurus sit. In fin. vertunt in insultum blasphemiae. G. ἐφοδῖον .i. πρόσφρασιν, occasionem. Cap. 25. ne nobis facessant negotiū. G. μηδὲ ἡμεῖς ἐξήρατοσαν .i. ne nos quidem ab ea excludant .i. nobis quoque idem jus permittant. Proximè, non est amplius ad contraria accommodabilis. G. ἐπεὶ ἔστιν ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ἐπιχειρήσας .i. non iam æquè aduersariorum aggressionibus patet. Non multò post, vt in Scriptura reptas inducere. G. τὰς ἰδίαι ἐχέσθαι, comprobare. Ibid. tametsi primo statim evidens sit vtendi libertas. G. ἐν ἀρχῇ ἔχει τὸ χεῖρισμον .i. euidentem utilitatem habet. Hæc longè hinc, indenunciatum bellum. G. ἀκέραιον, implacabile. Non ita longè hinc, Mordicus hanc vocem in velut humilem addunt spiritui. G. καὶ ἐκδημιώταται τῆς φωνῆς ταύτης ὡς ταπεινῆς τὸ πνεύματος περιέχεται. Quo loco si sententiae vllus respectus est, delendum τὸ πνεύματος. acerrimè ac velut confertis manibus hanc vocem vt humilem retinent. In fin. si non eam proditricem pronunciarint. G. ὡς πρόσφρασιν ἀποκηρύξασιν, vt proditricem abdicent. Cap. 26. & vnâ simul cum ipso igni esse. Lege, at vnâ. Paulo inferius, At sanè illud nequaquam, leuis momenti est. G. τὰτα οὐκ ἀβαρῆς .i. hoc non caret inuidia, φορητὸν ἔστι. Cap. 27. Imprudentes & ea damnabimus, quæ in Euangelio necessaria ad salutem habentur. G. λάθοιμεν ἂν εἰς αὐτὰ τὰ κριεῖα ζημιώσας τὸ εὐαγγέλιον .i. Imprudentes grauissimum Euangelio detrimentum inferemus. Loquitur de traditionibus, quæ sine certissimo Euangelij detrimento conuelli abiciique nequeunt. Proximè, Inuocationis verba, cum ostenditur panis Eucharistiae, &c. τὰ τῆς ὁμιλοῦσας ῥήματα. Intelligit verba hæc, quibus in sacra Liturgia Græci precibus à Deo postulant, vt Spiritus sanctus super proposita dona veniat, eaque benedicat & sanctificet, atque in Christi corpus & sanguinem vertat. De quo vide Liturgiam Basilij & Chrysostomi. Mox, consecramus aquam baptismatis. G. εὐλογοῦμεν, benedicimus. Rursus infra, Iam ter immergi hominem vnde est traditum? G. ποῦ; .i. vnde ex Scriptura haustum? Vt enim vertit Erasmus, seipsum oppugnaret Basilius. Aliquanto post, mentem ad contemplationem dogmatum inabilem exercens. G. διαφωρῶντων χετασινάζοντων τὸν νοῦν τῶν δογμάτων .i. intellectu difficilem reddens dogmatum sententiam. vel, dogmata ita comparans, vt eorum sensus non facile percipi possit. Infra adhuc, neque mediocrem perfectionem ad mysterij vim afferentem. G. συντέλειαν .i. adiumentum. Non longè à fine, renicere aut aliter scribere. G. ἀγέτηται (sic enim scribendum, non ἀπατήται, vt edictum est)

ἢ ἀγέται

ἢ ἀφ' ἑαυτῶν inducere, obliterare. Cap. 28. Videamus si quam excusationem. G. *Ἐπιλογίαν* .i. defensionem. Excusantur enim errata. Grauius autem est id quod sequitur, Istos verò ne id quidē Spiritui, qui in eos venit, tribuet. G. τῷ δὲ πνεύματι τὸς μὴδὲ τοῖς ἀνθρώποις ἐξίσου μετὰ χειρὸς εἶναι (sic enim scribi debet, non οἶον, vt excusum circumfertur) τίγα εἰς αὐτὸς ἦσαν μεταδιδόναι. i. Hos verò Spiritui, quantum quidem in ipsis est, nec hoc tribuere, vt æquē saltem atque homines cum Christo sit. Infra, Nam simul affligimur. Lege, Nam si simul affligimur, simul quoque glorificabimur. Ibid. vt pari saltem tecum honore digneris. G. ὡς ἔδδ σοὶ τῷ ἴσῳ τυγχάνειν ἀξίω. i. tanquam nec pari quidem tecum honore afficiendum ducens. Mox, non vt ostendam tantundem. Adde, duntaxat. Hoc enim hīc significat *τασοῦτον*. Alioqui impius esset sensus. Quæ sequuntur, valde vitiosa, & à Basilij mente aliena sunt: Quid autem orabunt isti, qui cum nesciant an aliquid magnificum vel loqui prouocentur à Spiritu, tamen tanquam possint assequi dignitatis modum, quod in dictis nimium est, castigant, quos oportebat suam deplorare infirmitatem, quoniam pro his, quæ facta accepimus, ne verbis quidem gratias agere sumus idonei. G. οἱ δὲ τί παρεσώζονται μὴ εἰδότες, εἴαι τι καὶ φησὶν ἁπλῶς σμνόν ὑπὸ τῷ πνεύματι παρεσώζων, ὡς ἐφικνύμενοι τῆς ἀξίας, κολάζουσι τὸ λόγου τὸ ὑπερπίστοι ἢ συμμετρίαν, &c. i. Isti autem, quid orare debeant nescientes, si quid etiam magnificè loqui à Spiritu impellantur, perinde atque dignitatem ipsius assequantur, quod in dictis modum excedit, reprimunt. Quos quidem potius imbecillitatem suam deplorare conueniebat, &c. Cap. 29. ex nobis primū cepit imperus. G. ἄρμυται, initium sumpsit. Et infra, At de cæteris fortassis dubitari possit, aut credi possint per intolerabilem audaciam à scribis immutata. G. ἢ καὶ μεταπραφῆνα δυσφάρμακον ἔχων πλὴ χειρογραφίας .i. aut etiam immutata, eam rationem habere, vt fraus ægrè deprehēdi possit. Erasmus ita vertit, quasi *δυσφάρμακον* haberetur in Græco. Sed planè incommodè. Non multo pōst, quem tanquam aggressorium (sic enim legitur librariorum errore) discipulis suis reliquit, festinans iam ad perfectionem, quæ fit per ignem. G. ὃν ὡσπερ ἄλλο τι ἐξίτητοι τοῖς σωθῆσιν αὐτῷ καταλέλοιπεν, ὁ μὲν ἤδη πρὸς πλὴ ἀφ' πυρὸς τελείωσιν. i. quem velut aliud quoddam legatum familiaribus suis reliquit, cum iam ad ignem (nam hoc martyrij genere perfunctus est) proficisceretur. πλ' ἐξίτηται, dona sunt, quæ quispiam in discessu in amicos suos confert. Non longo interuallo, Nōne per hanc vocem orat? G. ἐχ' ταῦτι πλὴ φωνὴν προσεβύη; i. nōne hanc vocem tueretur, ac summo honore prosequitur? Cap. vlt. rapidūque Aquilonem. G. λαβρὸν ὕδωρ .i. vehementem imbrem. Proximè, alios quidem veluti sui proditores ad ipsam desperationem vltro transfugere. G. τῶν μὲν κατὰ παρεδιδόντας, καὶ παρ' αὐτῶ πλὴ ἀγωνίαι αὐτοματοῦντας .i. alios quidem castra sua prodentes, atque flagrante prælio transfugientes. Mox, ad extremū prouecta inuidia. G. ὁ πρὸς τὸ ὑπερῆχον φθόνος .i. inuidia aduersus præstantiores. Non longè hinc, incredibilium malorum, dum ob omnem vitæ spem ereptam profus non timent peccare. G. ἢ τῶν κακῶν ὑπερβολῆς ἀφ' οὗ πλὴ πρὸς τὸ ζῆλον ὑπερῆχον πᾶσαι αὐτοῖς τὸ ἀμαρτανεῖν ἀδειαν ἐμπροσθεν .i. Incredibili quadam malorum magnitudine ob vitæ desperationem, omnem eis peccandi licentiam afferente. Ibid. primam assequendi laudem, &c. Apertius, de primatus contentione nihil remittant. Norandum autem id quod non longo pōst interuallo ait Basilius, ad firmandam inter sceleratos homines seditionis societatem, nullam coniurationem parem vim habere, atque erroris similitu-

dinem. Id quod calamitosissima tempestate magno suo malo expeditur nostra Gallia: Quid enim hac Hydra hæretica tetrius, quæ toties secta atque truncata semper coalescit? Sed his omissis duo hæc loca quæ restant, absoluamus. Nam si vera locutus est Ecclesiasticus, Legè, Ecclesiastes. Paulò post, alij verò dominantur. G. ἑπιπροτέρῃσι, plausus excitant. Videtur Erasmus legisse, ἑπιχρατέρῃσι, sed malè.

MAXIMI sententiæ nonnullis locis à mendis repurgatæ.

CAP. XII.

MAXIMI sententiæ non tam legens quàm peragrans, eas pluribus maculis asperfas reperi, quarum nonnullas hoc capite tollam. Cap. 4. ex Gregorio, sic emenda Græca: ὃ δὲ πλείων ὁ κίνδυνος, &c. i. vbi autem maius est periculum, vtrò sese in illud conicere. Cap. 5. in Gregorio, vitio vacat hæc scriptura, quam Gesnerus mendosam putat. Existimat enim pro *τεργίαν* legendū *τραχίτσια*: sed malè. Sic enim hic locus legitur in Orat. funeb. de laudib. Patr. θεὸς μὲν ὁρῆς τεργίαν πνῆα καὶ πικρῶτον καὶ ἀκρότον, τὸ λείμμα (sic enim legendum) τῆς καὶ τῆς ἀξίαν κινήσεως. Quæ verba incommodè omninò reddit Ribittus. Sic enim verti debent: Ac Dei quidem fæcem quandam & credimus & audimus, hoc est, reliquias indignationis ipsius aduersus eos, qui digni sunt. Alludit enim eo loco Gregorius ad illud Psalmi 74. Veruntamen fæx non est exinanita, bibent omnes peccatores terræ. Cap. 12. In Theologo, vt versus expleatur, post νόσος locanda particula γε, non κρείσσων, vt putat Gesnerus. Est enim versiculus ex Tetrastichis. Cap. 14. in Chrysoft. non quia velit nos præterite. G. παρελκύναι, protrahere. Cap. 15. ex Theologo, sine verbo inaniter sonante. In Græco nec κενός, nec χαλός, sed χαλός legendum. Versus est ex Tetrastichis. Cap. 24. in Theologo; Metuamus tantum: quid est metu Domini amplius? ἐν φρεσὶν ἡμῶν μόνον, τὸ φοβηθῆναι θεὸν πλείων. i. Vnum hoc timeamus, ne quid amplius quàm Deum Deum timeamus. Cap. 27. in Basilio, ex crasso alimento & vino, fuliginosæ exhalationes, &c. Fædum hic mendum irrepit, quod tollere quidem conatur Gesnerus, sed parum feliciter. Sic enim habent Græca, ἐκ γὰρ τῆς παχείας τροφῆς οἶνον ἀγαλάδεις ἀναθυμιάσεις. Restituetur autem hic locus, si pro οἶνον legamus οἶον. i. ex crasso enim alimento velut fuliginosæ exhalationes, &c. Sicque legitur apud Basilium. Cap. 40. In Chrysoft. corruptè legitur τὸ ἐν μετέπλωτον, pro τὸ ἐν μετέπλωτον. Cap. 50. in Theologo, Indigus atque mali infatiabilis vlcera celans. Hic mendum Græci versus secutus interpret eodem errore labitur. Sic enim est in Græco versu,

Χρηίζων παθήσειν ἀκρότερος, ἢ καὶ κεύθης.

Cuius versiculi vitium Medicus Gesnerus animaduertit quidem, sed in eo depellendo heret. Ego verò ex ipsomet Gregorio sic corrigo, vt pro ἀκρότερος, ἀκρότερος substituatim. Atque ad hunc modum verto,

Cum medicum poscant tua vulnera, si tegis illa.

Cap. 53. in Theologo, quid magnum aut quid paruum ex rebus pretiosis postulas. Hoc loco fædissima macula Græcum codicem occupauit. Sic enim legitur, τί σοι μέγα, ἢ τί μικρὸν τῶν πμίων; κράτει σοι. Ζήτει μόνον παροθύμως πλάμωρον καὶ δώσιμω. Sic autem hæc emendari debent:

τί σοι μέγα, ἢ τί μικρὸν

τῶν πμίων βρότοις;

Ζήτει μόνον πλάμωρον,

καὶ δώσιμω παροθύμως.

Cap. 65.